

تأثیر اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ "آثار تغییر در نرخ ارز" بر ارزش و حجم مبادلات سهام شرکتها

مهدی فیل سرائی ©

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بجنورد، گروه حسابداری، بجنورد، ایران

علی نقی زاده^۲

کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد نیشابور، ایران

(تاریخ دریافت: ۸ مرداد ۱۳۹۶؛ تاریخ پذیرش: ۲۸ آذر ۱۳۹۶)

در اواسط سال ۱۳۹۱ با اعمال تحریمها و کاهش ارز حاصل از صادرات نفت، تنظیم بازار ارز توسط دولت غیرممکن و نرخ ارز مبادله‌ای جایگزین نرخ ارز مرجع گردید و در پی آن معادل ریالی تسهیلات ارزی شرکتها چند برابر شد و این تفاوت می‌بایست به زیان تسعیر ارز دوره منظور می‌گردید، در این راستا سازمان حسابرسی در مرداد ماه ۱۳۹۲ با اصلاح استاندارد حسابداری ۱۶ با لحاظ شرایطی، مجوز انتقال زیان تسعیر ارز تسهیلات مالی ارزی را به بهای تمام شده دارایی‌های ایجاد شده صادر نمود. در تحقیق حاضر بررسی شده است که سرمایه‌گذاران، با اعمال استاندارد اصلاح شده، افزایش گزارشگری سود این شرکتها را به عنوان یک خبر خوب در بازار تلقی نموده یا اینکه این امر را هموارسازی سود و موجب کمبود نقدینگی‌آتی این شرکتها پیش‌بینی کرده و آن را علامت مثبتی نمی‌دانند. بدین منظور با مقایسه میانگین درصد تغییرات ارزش و حجم مبادلات سهام شرکت‌های نمونه قبل و پس از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ و اجرای آزمون ناپارامتری رتبه علامت ویلکاکسون مشخص گردید: در بازه‌های زمانی ۲۱ و ۳۰ روزه ارزش مبادلات سهام بعد از اصلاح استاندارد " آثار تغییر در نرخ ارز" نسبت به قبل کاهش یافته است و در بازه‌های زمانی ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روزه حجم مبادلات سهام بعد از اصلاح استاندارد " آثار تغییر در نرخ ارز" نسبت به قبل کاهش یافته است.

واژه‌های کلیدی: کیفیت حجم مبادلات سهام، ارزش مبادلات سهام، رفتار سرمایه‌گذاران، آثار تغییر در استاندارد.

¹ filsaraei@yahoo.com

² ali.naghizadeh@ymail.com

مقدمه

در سال ۱۳۸۳ مجلس شورای اسلامی به منظور سرمایه گذاری و توسعه ظرفیت طرح‌های تولیدی و کارآفرینی صنعتی، معدنی، فناوری اطلاعات، فناوری زیستی، صنایع تبدیلی کشاورزی و دامی و صنایع-تولیدمکانیزاسیون کشاورزی، ایجاد ظرفیت‌های جدید، خرید نهاده‌های وارداتی و تأمین هزینه‌های ارزی طرح‌های مولد و عرضه کننده خدمات ارز آور (از جمله گردشگری و غیره) در بند "د" ماده یک قانون برنامه چهارم توسعه، به دولت اجازه داد تا حداکثر معادل پنجاه درصد مانده موجودی حساب ذخیره ارزی را برای بخش‌های غیر دولتی فوق از طریق بانک‌های ایرانی به صورت اعطاء تسهیلات ارزی استفاده نماید. که در اجرای قانون مذکور بسیاری از صنایع مختلف برای تحصیل ماشین‌آلات و تجهیزات خارجی طرح‌های ایجاد و توسعه خود از تسهیلات اعتبار اسنادی از محل صندوق ذخیره ارزی با دوره تنفس و دوره بازپرداخت بلندمدت و به صورت ارزی استفاده نمودند. پیرو این مصوبه و با توجه به نیاز بنگاه‌های تجاری به دریافت تسهیلات مالی از بانک‌ها به منظور تأمین مالی بخشی از کمبود نقدینگی ناشی از سرمایه‌گذاری‌های جدید و طرح‌های توسعه و از طرفی مشکلات و موانع اخذ تسهیلات ریالی از بانک‌ها، در سال‌های قبل فعالان اقتصادی را به سمت اخذ تسهیلات ارزی، بالاخص تسهیلات از محل صندوق ذخیره ارزی سوق داد. دریافت تسهیلات ارزی مزیت‌هایی از قبیل نرخ سود پایین‌تر، بازپرداخت بلندمدت و شرایط دریافت آسان‌تر نسبت به تسهیلات بانکی ریالی داشت و تنها ریسک آن نوسانات نرخ ارز بود که با توجه به نرخ ثابت ارز در سال‌های متمادی دریافت تسهیلات ارزی را توجیه پذیر تر می‌نمود. در اواسط سال ۱۳۹۱ با اعمال تحریم‌ها و کاهش ارز حاصل از فروش نفت، امکان تزریق ارز به بازار و تنظیم بازار ارز غیرممکن گردید و اختلاف فاحشی بین نرخ ارز در بازار آزاد و نرخ ارز مرجع ایجاد گردید و دولت برای تأمین ارز مایحتاج ضروری مردم، بخشنامه تخصیص ارز توسط برخی از بانک‌ها به نرخ ارز مبادله‌ای که دو برابر نرخ ارز مرجع بود را ابلاغ نمود و سپس با اعلام رسمی عملاً نرخ ارز مرجع را حذف نمود. در پی آن طی بخشنامه بانک مرکزی تسویه کلیه تسهیلات ارزی از محل صندوق ذخیره ارزی را به نرخ ارز مبادله‌ای اعلام نمود. با این افزایش شدید نرخ ارز کلیه بدهی‌های ارزی شرکت‌هایی که تسهیلات از محل صندوق ذخیره ارزی دریافت نموده بودند یا بدهی ارزی به بانک‌های داخلی و خارجی از بابت تأمین مالی طرح‌های ایجاد و توسعه بیش از دو برابر گردید که به استناد بند ۲۵، استاندارد حسابداری شماره ۱۶ (قبل از اصلاح) می‌بایست تفاوت تسعیر ارز به شرح ذیل اعمال می‌گردید:

" تفاوت‌های تسعیر ارقام ارزی که ممکن است در نتیجه کاهش شدید یا افت قابل ملاحظه در ارزش رسمی ریال باشد به نحوی که عملاً در مقابل آن حفاظی وجود نداشته باشد و کاهش یا افت مزبور بدهی‌هایی را تحت تأثیر قرار دهد که اخیراً و به طور مستقیم در ارتباط با تحصیل دارایی‌های ارزی ایجاد شده است و واحد تجاری قادر به تسویه آن نیست. این تفاوت‌های تسعیر باید به بهای تمام شده دارایی منظور شود، به شرط آنکه مبلغ دفتری پس از تعدیل، از اقل بهای جایگزینی و مبلغ قابل بازافت ناشی از فروش یا کار برد آن دارایی تجاوز نکند."

بدین ترتیب با توجه به اینکه کمیته فنی سازمان حسابداری در پاسخ به پرسش‌های فنی شماره ۸۶ مورخ ۱۳۹۱/۰۳/۰۱ واژه اخیراً را ۱۲ ماه تعیین نمود و اینکه دارایی‌های تحصیل شده در سنوات پیش از ۱۲ ماه قبل خریداری شده بودند، می‌بایست کلیه تسعیر ارز ایجاد شده به حساب هزینه دوره منظور گردد. از این رو این امر مدیران شرکت‌های دارای بدهی ارزی را نگران می‌نمود، زیرا با شناسایی زیان تسعیر در دوره جاری بخش عمده ای از سود خالص جاری شرکت به شدت کاهش یافته، به طوری که در بیشتر موارد منجر به شناسایی و گزارش زیان توسط شرکت‌ها می‌گردید و قیمت سهام این شرکت‌ها نیز کاهش می‌یافت. سپس با یک تأخیر نسبتاً طولانی، سازمان حسابداری به عنوان متولی تدوین استانداردهای حسابداری دست به کار شده و در مرداد ماه ۱۳۹۲، با اصلاح استاندارد حسابداری ۱۶ " آثار تغییر در نرخ ارز" مجوز انتقال هزینه سنگین تسعیر تسهیلات مالی ارزی را به بهای تمام‌شده دارایی‌ها (به جای شناسایی به عنوان هزینه دوره) به شرح ذیل صادر نمود:

بند ۲۹-ب. تفاوت‌های تسعیر بدهی‌های ارزی مربوط به تحصیل و ساخت دارایی‌ها، ناشی از کاهش شدید ارزش ریال، در صورت احراز تمام شرایط زیر، تا سقف مبلغ قابل بازیافت، به بهای تمام شده دارایی مربوط اضافه می‌شود:

الف. کاهش ارزش ریال نسبت به تاریخ شروع کاهش ارزش، حداقل ۲۰ درصد باشد.

ب. در مقابل بدهی حفاظی وجود نداشته باشد.

حال با توجه به موضوعات فوق، مسئله اصلی تحقیق حاضر این است که آیا سرمایه‌گذاران بورس اوراق بهادار تهران نسبت به اصلاح استاندارد حسابداری "آثار تغییر در نرخ ارز" و افزایش سود خالص دوره جاری شرکت‌های مشمول احتساب زیان بدهی‌های ارزی به حساب دارایی‌ها بی تفاوتند یا نسبت به آن عکس‌العمل نشان می‌دهند. با اصلاح استاندارد حسابداری "آثار تغییر در نرخ ارز" و انتقال زیان تسعیر به حساب بهای تمام شده دارایی‌های مربوط، موجب جلوگیری از شناسایی زیان تسعیر ارز به عنوان هزینه دوره و بالطبع افزایش سود خالص در دوره جاری گردیده و از دید سرمایه‌گذاران نشانه سود دهی شرکت بوده و به عنوان یک خبر خوب در بازار تاثیرگذار است. از طرفی برخی سرمایه‌گذاران ممکن است جلوگیری از شناسایی زیان تسعیر ارز در دوره جاری و شناسایی تدریجی آن در قالب استهلاک دارایی‌های مربوط در سنوات آتی را نوعی هموارسازی سود تلقی نمایند مضافاً اینکه تقسیم سود و پرداخت مالیات سود شناسایی شده کمبود نقدینگی را نیز در بر داشته باشد و در نتیجه این نوع افزایش سود از دید آن‌ها علامت مثبت نباشد، این دسته احتمالاً به فروش سهام و یا انصراف از تحصیل سهام این شرکت‌ها اقدام خواهند نمود.

پیشینه تحقیق

تحقیق‌های داخلی

همتی و همکاران (۱۳۹۵) در مقاله ای در صدد بررسی اقتصاد استانداردها به منظور روشن ساختن مباحث جاری در مورد استانداردهای بین‌المللی حسابداری بودند. مقاله آنها همچنین به توضیح منافع و هزینه‌هایی می‌پردازد که از قوانین حسابداری حاصل می‌شود. در این مورد، دو راهکار پذیرفته شده

است که به بررسی این موضوع می‌پردازند که آیا قوانین حسابداری به وسیله یک مجموعه از استانداردهای جهانی به دست آمده است یا با سیستم‌های رقابتی حاصل شده است. اولین رویکرد روی پیشرفت‌های اقتصادی متمرکز بوده است که شامل تئوری استانداردها است و دامنه گوناگونی را در بر می‌گیرد. بر اساس این تجزیه و تحلیل‌ها، تنها در شرایط خاص است که یک استاندارد واحد به وجود می‌آید و نتایج خوبی به همراه دارد. رویکرد دوم شواهدی را مطرح می‌کند که در مورد حسابداری و مالی است و در خصوص مشکلات تبدیل بازارهای جهانی مالی است و در ارتباط با هزینه‌های مربوط و منافع استانداردگذاران است. یکی از مهمترین منافع هماهنگ سازی، مسائل اقتصادی کوچک است که از استانداردهای خاص به سمت استانداردهای بین المللی در حال تغییر هستند. [۶]

حساس یگانه و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی ارزش محتوایی اطلاعات حسابداری گزارش شده بر مبنای استانداردهای حسابداری ایران را مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش نشان داد که اطلاعات ارائه شده بر مبنای استانداردهای حسابداری ایران دارای محتوای اطلاعاتی می باشد و ارزش محتوایی این اطلاعات در طی سال های مورد بررسی سیر یکنواختی نداشته است. همچنین اطلاعات گزارش شده مزبور، توسط شرکتهای کوچک نسبت به شرکت های بزرگ دارای محتوای اطلاعاتی بیشتری می باشد. [۱]

سیرانی و سلطان آبادی (۱۳۹۲) به ارزیابی میزان رعایت استانداردهای حسابداری و شناسایی رابطه آن با متغیرهای سودآوری شرکت، اندازه شرکت، عمر شرکت و مدت حضور شرکت در بورس برای سال های ۸۸ و ۸۹ بر روی ۵۸ شرکت عضو پرداختند. برای بررسی رابطه بین متغیرها از رگرسیون خطی چند متغیره استفاده شده است. نتایج حاصل از پژوهش نشان می دهد که اولاً استانداردهای حسابداری ایران در شرکتهای مورد بررسی در سطح بالایی و بطور میانگین ۰/۹۵ رعایت شده اند و ثانياً، متغیرهای اندازه شرکت و مدت حضور شرکت در بورس و عمر شرکت تاثیر معناداری بر میزان رعایت استانداردهای حسابداری در هر دو سال مورد بررسی ندارند اما متغیر سودآوری شرکت تاثیر معنادار و مستقیم بر میزان رعایت استانداردهای حسابداری در هر دو سال مورد بررسی داشته است. [۲]

مشایخ و امینی (۱۳۸۹) اثر بکارگیری استانداردهای حسابداری را بر کیفیت حسابداری برای دوره زمانی ۸۷-۱۳۷۵ مورد بررسی قرار دادند. مدیریت سود، شناسایی به موقع زیان و مربوط بودن ارزش به عنوان معیارهای کیفیت حسابداری در نظر گرفته شد. برای آزمون مدل ها از روش رگرسیون چند متغیره و لاجیت در دوره قبل و بعد از بکارگیری استانداردهای حسابداری استفاده شد. نتیجه آزمون مدل ها در مجموع نشان داد که الزام بکارگیری استانداردها منجر به افزایش شناسایی به موقع زیان و کاهش مدیریت سود و مربوط بودن ارزش گردید. [۴]

مهدوی و کارجوی (۱۳۸۴) در تحقیق خود به بررسی "تأثیر استانداردهای ملی حسابداری بر کیفیت اظهارنظر حسابرسان مستقل" پرداختند. بدین منظور ۶ فرضیه تدوین شد نتایج نشان داد بجز فرضیه ۴، بقیه فرضیه های تحقیق تاثیر تدوین استانداردهای ملی حسابداری بر کیفیت اظهارنظر حسابرسان مستقل را تایید کرده است. [۵]

مجتهد زاده و مددی نعمتی (۱۳۸۴) در تحقیقی به بررسی میزان اهمیت و اثر بخشی استانداردهای حسابداری از دیدگاه حسابرسان مستقل پرداختند. این تحقیق، شامل سه فرضیه است: فرضیه اول و دوم تحقیق، مربوط به میزان اهمیت و اثربخشی اجرای استانداردهای حسابداری می باشد. نتایج آزمون فرضیه های اول و دوم نشان داد که تدوین استانداردهای حسابداری اهمیت دارد و به طور اثر بخش اجرا می گردد. فرضیه سوم مربوط به تفاوت بین دیدگاه های گروه های پرسش شونده است. نتایج آزمون این فرضیه نشان داد که تفاوت معنی داری بین دیدگاههای گروه های پرسش شونده وجود ندارد. [۳]

تحقیق‌های خارجی

اونالو و همکاران (۲۰۱۵) در مطالعه ای به بررسی آثار تغییر در استانداردهای حسابداری بر ارتباط ارزشی اطلاعات صورتهای مالی بانکهای نیجریه و مالزی در دوره ۲۰۰۹ الی ۲۰۱۲ پرداختند. نتایج نشان داد که ارتباط ارزشی اطلاعات صورتهای مالی بانکهای نیجریه نسبت به مالزی بعد از پذیرش IFRS بدتر شدند. [۹]

کریستنسن و دیگران (۲۰۱۵) در پژوهشی به بررسی تأثیر انگیزه های مدیریتی گزارشگری مالی بر تغییرات کیفیت حسابداری به هنگام پذیرش استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی (IFRS) پرداختند. آنها کیفیت حسابداری را از طریق ابزارهای چندگانه ای نظیر مدیریت سود، شناخت به موقع زیان و ارتباط ارزشی ارزیابی نمودند. گر چه در اغلب مطالعات پیشین، پذیرش IFRS باعث بهبود کیفیت حسابداری می گردد، مطالعه آنها نشان داد که بهبود کیفیت حسابداری با انگیزه اختیاری برای پذیرش، محدود می شود. آنها همچنین دریافتند که شرکتهایی که در پذیرش IFRS، مقاومت می کنند، ارتباطات نزدیکی با بانکها و سهامداران داخلی دارند. [۷]

لی و همکاران (۱۹۹۸) در مطالعه ای به بررسی تأثیر خبرهای کلان اقتصادی در اوضاع و احوال متفاوت اقتصادی بر بازار سهام ایالات متحده آمریکا پرداختند. آنان به بررسی شواهد تأثیر تغییرات پیش‌بینی نشده در متغیرهای اقتصادی از قبیل عرضه پول، نرخ تنزیل و فعالیت واقعی اقتصادی بر بازار سهام پرداختند. در زمینه‌ی عرضه پول یافته‌های آنان حاکی از آن بود که افزایش پیش‌بینی نشده در عرضه پول منجر به افزایش فوری در نرخ بهره می‌شود و این افزایش باعث کاهش ارزش فعلی جریان‌ات نقدی آتی و نهایتاً کاهش قیمت سهام می‌شود. [۸]

فرضیه ها

با توجه به مسئله پژوهش، فرضیه‌هایی به شرح زیر ارائه گردیده است:

فرضیه اول: بعد از اصلاح استاندارد حسابداری " آثار تغییر نرخ ارز"، ارزش مبادلات سهام شرکت‌های مشمول احتساب زیان بدهی های ارزی به حساب دارایی‌ها، کاهش یافته است.

فرضیه دوم: بعد از اصلاح استاندارد حسابداری " آثار تغییر نرخ ارز"، حجم مبادلات سهام شرکت‌های مشمول احتساب زیان بدهی های ارزی به حساب دارایی‌ها، کاهش یافته است.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش جاری کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. در این پژوهش برای انتخاب نمونه‌ها از روش نمونه برداری غیر احتمالی هدف دار استفاده می‌شود. معیارهای مدنظر در تحقیق موارد ذیل می‌باشد:

- مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی تسهیلات مالی ارزی به حساب دارایی‌ها باشند.
 - جزء شرکت‌های سرمایه گذاری و بانک‌ها نباشند.
- در نتیجه، از تعداد ۳۲۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تعداد ۲۴ شرکت دارای شرایط مورد نظر بودند که تماماً به عنوان شرکت‌های مورد مطالعه انتخاب شدند.

داده‌ها و متغیرها و چگونگی محاسبه و استخراج آن‌ها

داده‌های لازم برای آزمون فرضیه‌ها، از آرشیو سایت رسمی سازمان بورس اوراق بهادار تهران استخراج گردیده است. همچنین در این پژوهش معنی داری در کلیه فرضیه‌ها با مقایسه میانگین درصد تغییرات ارزش و حجم مبادلات سهام شرکت‌های جامعه نمونه قبل و پس از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ آزمون گردید.

جدول ۱: داده‌ها و متغیرها و نحوه محاسبه و گردآوری آن‌ها

عنوان	نوع	نحوه محاسبه	منبع
میانگین حجم مبادلات سهام جامعه نمونه قبل از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶	وابسته	مجموع تعداد سهام مبادله شده در دوره ای از زمان قبل از اصلاح استاندارد تقسیم بر تعداد روزهای معامله شده در دوره زمانی	سایت سازمان بورس
میانگین حجم مبادلات سهام جامعه نمونه بعد از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶	وابسته	مجموع تعداد سهام مبادله شده در دوره ای از زمان بعد از اصلاح استاندارد تقسیم بر تعداد روزهای معامله شده در دوره زمانی	سایت سازمان بورس
میانگین ارزش مبادلات سهام جامعه نمونه قبل از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶	وابسته	مجموع حاصل ضرب تعداد سهم هر معامله در قیمت سهم آن معامله در دوره ای از زمان قبل از اصلاح استاندارد تقسیم بر تعداد روزهای معامله شده در دوره زمانی	سایت سازمان بورس

عنوان	نوع	نحوه محاسبه	منبع
میانگین ارزش مبادلات سهام جامعه نمونه بعد از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶	وابسته	مجموع حاصل ضرب تعداد سهم هر معامله در قیمت سهم آن معامله در دوره ای از زمان بعد از اصلاح استاندارد تقسیم بر تعداد روزهای معامله شده در دوره زمانی	سایت سازمان بورس

مدل آزمون فرضیه ها

آزمون فرضیه ها

برای بررسی تأثیر اصلاح استاندارد حسابداری "اثر تغییر در نرخ ارز" به عنوان متغیر مستقل این پژوهش، بر متغیرهای وابسته، ارزش و حجم مبادلات سهام شرکت‌ها، از چارچوب علمی و نظری ذیل استفاده شده است:

برای آزمون فرضیات با استفاده از روش مقایسه میانگین حجم و ارزش مبادلات سهام جامعه نمونه در قبل و بعد از اصلاح استاندارد، ابتدا با این احتمال که تأثیر اعلام اصلاح استاندارد حسابداری آثار تغییر در نرخ ارز به صورت کوتاه مدت شکل گیرد، برای سه دوره کوتاه مدت ۳ روز مبادلات سهام، ۷ روز مبادلات سهام و ۱۴ روز مبادلات سهام آزمون خواهد شد. سپس با این احتمال که ممکن است بازار به اعلام این خبر در دوره ای بلندمدت‌تر واکنش دهد، آزمون برای دوره های ۲۱ روزه، ۳۰ روزه و ۵۰ روزه تکرار می‌گردد.

آزمون فرضیه اول:

میانگین ارزش مبادلات سهام برای n روز قبل از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ به شرح ذیل محاسبه خواهد شد. در این فرمول n شامل ۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز مبادلات سهام می‌باشد:

$$V_{an} = \frac{\sum_i^n V_i}{N} \quad \text{میانگین ارزش مبادلات سهام برای } n \text{ روز مبادلات سهام (قبل از اصلاح استاندارد)}$$

i : تاریخ اعلام اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶

n : روز در دوره زمانی (۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز مبادلات سهام)

N : تعداد روز در دوره زمانی (۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز مبادلات سهام)

V : ارزش مبادلات روزانه سهام شرکت.

همچنین میانگین ارزش مبادلات سهام برای n روز مبادلات سهام بعد از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ نیز به همان روش و با همان دوره های زمانی ۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز مبادلات سهام محاسبه می‌شود:

$$V_{bn} = \frac{\sum_i^n V_i}{N} \quad \text{میانگین ارزش مبادلات سهام برای } n \text{ روز مبادلات سهام (بعد از اصلاح استاندارد)}$$

i: تاریخ اعلام اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶

n: روز در دوره زمانی (۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز مبادلات سهام)

N: تعداد روز در دوره زمانی (۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز مبادلات سهام)

V: ارزش مبادلات روزانه سهام شرکت.

از آنجا که ارزش مبادلات سهام روزانه شرکتها در جامعه نمونه از نظر ریالی متفاوت است و تغییرات آن نیز تابع آن خواهد بود، برای مقایسه میانگین ارزش مبادلات قبل از اصلاح استاندارد با میانگین ارزش مبادلات بعد از اصلاح استاندارد از درصد تغییرات ارزش مبادلات سهام شرکتها استفاده شده است.

آزمون فرضیه دوم:

میانگین حجم مبادلات سهام برای n روز قبل از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ به شرح زیر محاسبه گردید. در این فرمول N شامل ۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز مبادلات سهام می باشد:

$$V_{an} = \frac{\sum_i^n V_i}{N}$$

i: تاریخ اعلام اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶

n: روز در دوره زمانی (۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز مبادلات سهام)

N: تعداد روز در دوره زمانی (۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز مبادلات سهام)

V: حجم مبادلات روزانه سهام شرکت.

همچنین میانگین حجم مبادلات سهام برای n روز مبادلات سهام بعد از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ نیز به همان روش و با همان دوره های زمانی ۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز مبادلات سهام مثل بالا محاسبه گردیده است.

$$V_{bn} = \frac{\sum_i^n V_i}{N}$$

i: تاریخ اعلام اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶

n: روز در دوره زمانی (۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز مبادلات سهام)

N: تعداد روز در دوره زمانی (۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز مبادلات سهام)

V: حجم مبادلات روزانه سهام شرکت.

همچنین میانگین حجم مبادلات سهام برای n روز مبادلات سهام بعد از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ نیز به همان روش و با همان دوره های زمانی ۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز مبادلات سهام مثل بالا محاسبه گردیده است.

V_{bn} : میانگین حجم مبادلات سهام برای n روز مبادلات سهام (بعد از اصلاح استاندارد)

روش تجزیه و تحلیل داده ها

با توجه به اینکه در این تحقیق هدف، مقایسه یک متغیر در دو وضعیت متفاوت می باشد برای این منظور ابتدا به بررسی وضعیت نرمال بودن متغیرها با استفاده از آزمون کولموگروف- اسمیرنوف پرداخته، و مقدار آماره آزمون t به شرح ذیل محاسبه گردید:

$$T = \frac{\bar{d}}{\frac{sd}{\sqrt{n}}}, \quad df = n - 1$$

$H_0: \sim_2 - \sim_1 = 0$
 $H_1: \sim_2 - \sim_1 > 0$

آمار توصیفی

در جدول ۲ ویژگی های جامعه آماری در قالب میانگین و انحراف معیار کمی شده است، محاسبه این شاخص ها برای آشنایی مقدماتی و ایجاد پیش زمینه ذهنی، جهت تجزیه تحلیل نتایج مورد نیاز می باشد:

جدول ۲: اطلاعات آمار توصیفی

متغیر	بازه زمانی	میانگین		انحراف معیار	
		قبل	بعد	قبل	بعد
ارزش مبادلات سهام (ریال)	۳ روزه	۷.۴۸۵.۳۷۵.۶۷۳	۷.۷۲۸.۶۶۵.۱۴۱	۲۲.۰۳۵.۵۸۷.۳۱۴	۱۸.۶۰۸.۹۸۳.۹۲۲
	۷ روزه	۹.۷۴۹.۱۶۰.۳۶۳	۷.۰۷۳.۷۳۶.۱۱۷	۲۹.۷۴۹.۹۳۶.۶۹۵	۱۵.۲۱۷.۷۴۵.۴۲۰
	۱۴ روزه	۱۰.۱۰۵.۸۲۶.۰۴۵	۶.۱۷۵.۹۲۵.۸۶۱	۳۰.۵۲۰.۱۹۶.۶۷۹	۱۰.۲۵۹.۱۵۶.۳۷۵
	۲۱ روزه	۹.۴۶۳.۵۷۰.۵۴۲	۶.۱۷۵.۹۲۵.۸۶۱	۲۶.۹۸۶.۸۴۱.۴۴۷	۱۳.۱۵۴.۳۶۶.۳۱۷
	۳۰ روزه	۱۰.۹۱۵.۶۲۸.۰۶۶	۵.۹۱۷.۰۵۵.۳۲۴	۳۰.۱۳۳.۱۱۳.۷۰۸	۱۴.۰۷۸.۵۷۴.۹۳۷
	۵۰ روزه	۱۳.۱۸۳.۴۶۰.۱۳۵	۹.۳۵۲.۹۲۶.۴۰۵	۴۴.۴۴۱.۹۲۲.۹۷۳	۲۹.۰۴۹.۴۲۳.۳۱۰
حجم مبادلات سهام (تعداد سهم)	۳ روزه	۱.۱۰۲.۶۷۶	۱.۳۰۸.۰۶۴	۲.۵۵۰.۷۵۹	۲.۳۸۰.۱۶۰
	۷ روزه	۱.۴۷۷.۴۲۸	۱.۲۱۸.۲۵۹	۳.۳۷۴.۹۷۶	۱.۹۰۳.۲۷۰
	۱۴ روزه	۱.۵۴۰.۵۵۴	۱.۰۰۸.۴۸۴	۳.۲۳۱.۶۸۰	۱.۶۶۷.۵۵۸
	۲۱ روزه	۱.۴۶۹.۳۳۴	۹۱۳.۲۲۶	۲.۸۹۷.۳۰۶	۱.۵۲۸.۵۸۸
	۳۰ روزه	۱.۷۱۵.۸۲۶	۹۳۷.۴۴۰	۳.۲۷۹.۸۹۴	۱.۵۸۶.۸۵۹
	۵۰ روزه	۱.۹۰۱.۶۲۱	۱.۱۸۴.۳۲۴	۴.۶۶۳.۶۶۷	۲.۴۱۶.۶۳۴

فرآیند آزمون فرضیه ها

آزمون نرمالیتی

نتایج بررسی وضعیت نرمال بودن متغیرها در جدول ۳ گزارش شده است:

جدول ۳: نتیجه آزمون کولموگروف- اسمیرنوف متغیرهای ارزش و حجم مبادلات سهام به تفکیک بازه های زمانی

متغیر	بازه زمانی	آماره آزمون	P-value	
ارزش مبادلات سهام	۳ روز قبل	۰/۴۰۹	۰/۰۰۰	
	۳ روز بعد	۰/۳۸۴	۰/۰۰۰	
	۷ روز قبل	۰/۴۳۹	۰/۰۰۰	
	۷ روز بعد	۰/۳۱۸	۰/۰۰۰	
	۱۴ روز قبل	۰/۴۱۶	۰/۰۰۰	
	۱۴ روز بعد	۰/۴۳۵	۰/۰۰۰	
	۲۱ روز قبل	۰/۴۱۲	۰/۰۰۰	
	۲۱ روز بعد	۰/۳۴۲	۰/۰۰۰	
	۳۰ روز قبل	۰/۳۷۶	۰/۰۰۰	
	۳۰ روز بعد	۰/۳۴۲	۰/۰۰۰	
	۵۰ روز قبل	۰/۴۵۰	۰/۰۰۰	
	۵۰ روز بعد	۰/۴۲۶	۰/۰۰۰	
	متغیر	بازه زمانی	آماره آزمون	P-value
	حجم مبادلات سهام	۳ روز قبل	۰/۳۵۹	۰/۰۰۰
۳ روز بعد		۰/۲۹۲	۰/۰۰۰	
۷ روز قبل		۰/۳۳۲	۰/۰۰۰	
۷ روز بعد		۰/۲۷۵	۰/۰۰۰	
۱۴ روز قبل		۰/۳۲۲	۰/۰۰۰	
۱۴ روز بعد		۰/۲۸۹	۰/۰۰۰	
۲۱ روز قبل		۰/۳۱۱	۰/۰۰۰	
۲۱ روز بعد		۰/۲۹۸	۰/۰۰۰	
۳۰ روز قبل		۰/۳۱۵	۰/۰۰۰	
۳۰ روز بعد		۰/۲۸۷	۰/۰۰۰	
۵۰ روز قبل		۰/۳۴۹	۰/۰۰۰	
۵۰ روز بعد		۰/۳۳۴	۰/۰۰۰	

با توجه به نتایج حاصل در جدول ۳، P-value آزمون بررسی نرمال بودن کلیه متغیرها کمتر از شاخص ۰/۰۵ می باشد، لذا نمی توان نرمال بودن متغیرها را مورد تأیید قرار داد، بدین ترتیب برای

مقایسه ارزش و حجم مبادلات سهام کلیه بازه های زمانی در مرحله قبل و بعد، می بایست از آزمون ویلکاکسون استفاده نماییم.

آزمون فرضیه اول

فرضیه اول تحقیق بدین شرح است، « بعد از اصلاح استاندارد حسابداری " آثار تغییر در نرخ ارز"، ارزش مبادلات سهام شرکت های مشمول احتساب زیان بدهی های ارزی به حساب دارایی ها، کاهش یافته است. »، برای یافتن صحت و سقم این فرضیه لازم است که تفاوت های ارزش مبادلات سهام را در بازه های مشخص ۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز قبل و بعد از اصلاح استاندارد مورد بررسی قرار دهیم:

- مقایسه ارزش مبادلات سهام در ۳ روز قبل و بعد

نتایج آزمون ویلکاکسون برای مقایسه ارزش مبادلات سهام در جدول ۴ گزارش شده است:

جدول ۴: نتیجه آزمون ویلکاکسون متغیر ارزش مبادلات سهام در ۳ روز قبل و بعد

ارزش مبادلات سهام		میانگین (ریال)	انحراف معیار (ریال)
۳ روز قبل		۷,۴۸۵,۳۷۵,۶۷۳	۲۲,۰۳۵,۵۸۷,۳۱۴
۳ روز بعد		۷,۷۲۸,۶۶۵,۱۴۱	۱۸,۶۰۸,۹۸۳,۹۲۲
نتایج آزمون ویلکاکسون			
میانگین رتبه		آماره آزمون	P-value
کاهش	۱۳/۷۸	-۰/۷۴۳	۰/۴۵۸
افزایش	۱۱/۷۳		

همان طور که در نتایج جدول ۴ مشاهده می شود، میانگین رتبه اختصاص یافته به موارد کاهش یافته و افزایش یافته در ارزش مبادلات سهام یکسان هستند و مقایسه P-value آزمون ویلکاکسون نیز بزرگتر از شاخص ۰/۰۵ می باشد، بدین ترتیب می توان گفت که از لحاظ آماری اختلاف معنی داری بین ارزش مبادلات سهام ۳ روز قبل و ۳ روز بعد از اصلاح استاندارد وجود ندارد. بعبارت دیگر می توان با اطمینان ۹۵٪ چنین بیان نمود که؛ «در شرکت های مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی های ارزی به حساب دارایی ها، ارزش مبادلات سهام ۳ روز بعد از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ نسبت به ۳ روز قبل کاهش یا افزایش معنی داری نداشته است»

• مقایسه ارزش مبادلات سهام در ۷ روز قبل و بعد

جدول ۵: نتیجه آزمون ویلکاکسون متغیر ارزش مبادلات سهام در ۷ روز قبل و بعد

ارزش مبادلات سهام		میانگین (ریال)	انحراف معیار (ریال)
۷ روز قبل		۹,۷۴۹,۱۶۰,۳۶۳	۲۹,۷۴۹,۹۳۶,۶۹۵
۷ روز بعد		۷,۰۷۳,۷۳۶,۱۱۷	۱۵,۲۱۷,۷۴۵,۴۲۰
نتایج آزمون ویلکاکسون			
میانگین رتبه		آماره آزمون	P-value
کاهش	۱۳/۴۲	-۰/۳۱۴	۰/۷۵۳
افزایش	۱۱/۵۸		

از لحاظ شهودی می‌توان مشاهده نمود که میانگین رتبه اختصاص یافته به موارد کاهش یافته و افزایش یافته در ارزش مبادلات سهام یکسان هستند و مقایسه P-value آزمون ویلکاکسون نیز بزرگتر از شاخص ۰/۰۵ می‌باشد، در این صورت با شرایط مذکور می‌توان گفت که از لحاظ آماری اختلاف معنی‌داری بین ارزش مبادلات سهام ۷ روز قبل و ۷ روز بعد از اصلاح استاندارد وجود ندارد. به عبارت دیگر می‌توان با اطمینان ۹۵٪ چنین بیان نمود که: «در شرکت‌های مشمول احتساب زیان-تسعیردهی‌های ارزی به حساب‌دارایی‌ها، ارزش مبادلات سهام ۷ روز بعد از اصلاح استاندارد ۱۶د نسبت به ۷ روز قبل کاهش یا افزایش معنی‌داری نداشته‌است»

• مقایسه ارزش مبادلات سهام در ۱۴ روز قبل و بعد

جدول ۵: نتیجه آزمون ویلکاکسون متغیر ارزش مبادلات سهام در ۱۴ روز قبل و بعد

ارزش مبادلات سهام		میانگین (ریال)	انحراف معیار (ریال)
۱۴ روز قبل		۱۰,۱۰۵,۸۲۶,۰۴۵	۳۰,۵۲۰,۱۹۶,۶۷۹
۱۴ روز بعد		۶,۱۷۵,۹۲۵,۸۶۱	۱۰,۲۵۹,۱۵۶,۳۷۵
نتایج آزمون ویلکاکسون			
میانگین رتبه		آماره آزمون	P-value
کاهش	۱۳/۰۰	-۰/۱۷۱	۰/۸۶۴
افزایش	۱۲/۰۰		

همانطور که در نتایج جدول ۵ مشاهده می‌شود، میانگین رتبه اختصاص یافته به موارد کاهش یافته و افزایش یافته در ارزش مبادلات سهام یکسان هستند. همچنین مقایسه P-value آزمون ویلکاکسون بزرگتر از شاخص ۰/۰۵ می‌باشد در این صورت می‌توان گفت که از لحاظ آماری اختلاف معنی‌داری بین

ارزش مبادلات سهام ۱۴ روز قبل و ۱۴ روز بعد از اصلاح استاندارد وجود ندارد. به عبارت دیگر می‌توان با اطمینان ۹۵٪ چنین بیان نمود که؛ «در شرکت‌های مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی‌های ارزی به حساب دارایی‌ها، ارزش مبادلات سهام ۱۴ روز بعد از اصلاح استاندارد ۱۶ نسبت به ۱۴ روز قبل کاهش یا افزایش معنی‌داری نداشته است».

- مقایسه ارزش مبادلات سهام در ۲۱ روز قبل و بعد

جدول ۶: نتیجه آزمون ویلکاکسون متغیر ارزش مبادلات سهام در ۲۱ روز قبل و بعد

ارزش مبادلات سهام		میانگین (ریال)	انحراف معیار (ریال)
۲۱ روز قبل		۹,۴۶۳,۵۷۰,۵۴۲	۲۶,۹۸۶,۸۴۱,۴۴۷
۲۱ روز بعد		۶,۱۷۵,۹۲۵,۸۶۱	۱۳,۱۵۴,۳۶۶,۳۱۷
نتایج آزمون ویلکاکسون			
میانگین رتبه		آماره آزمون	P-value
کاهش	۱۳/۸۹	-۳/۲۵۷	۰/۰۰۱
افزایش	۷/۲۰		

در نتایج جدول ۶ از لحاظ شهودی می‌توان مشاهده نمود که میانگین رتبه اختصاص یافته به موارد کاهش یافته به مراتب بیشتر از میانگین رتبه موارد افزایش یافته در ارزش مبادلات سهام است. این تفاوت را می‌توان در مقدار میانگین این متغیر نیز مشاهده نمود که از مقدار حدود ۹/۵ میلیارد ریال به مقدار ۶/۲ میلیارد ریال تنزل یافته است. از مقایسه P-value آزمون ویلکاکسون که کوچکتر از شاخص ۰/۰۵ می‌باشد نیز می‌توان چنین بیان نمود که از لحاظ آماری اختلاف معنی‌داری بین ارزش مبادلات سهام ۲۱ روز قبل و ۲۱ روز بعد از اصلاح استاندارد بوجود آمده است. به عبارت دیگر می‌توان با اطمینان ۹۵٪ چنین بیان نمود که؛ «در شرکت‌های مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی‌های ارزی به حساب دارایی‌ها، ارزش مبادلات سهام ۲۱ روز بعد از اصلاح استاندارد ۱۶ نسبت به ۲۱ روز قبل کاهش معنی‌داری داشته است».

- مقایسه ارزش مبادلات سهام در ۳۰ روز قبل و بعد

جدول ۷: نتیجه آزمون ویلکاکسون متغیر ارزش مبادلات سهام در ۳۰ روز قبل و بعد

ارزش مبادلات سهام		میانگین (ریال)	انحراف معیار (ریال)
۳۰ روز قبل		۱۰,۹۱۵,۶۲۸,۰۶۶	۳۰,۱۳۳,۱۱۳,۷۰۸
۳۰ روز بعد		۵,۹۱۷,۰۵۵,۳۲۴	۱۴,۰۷۸,۵۷۴,۹۳۷
نتایج آزمون ویلکاکسون			

میانگین رتبه	آماره آزمون	P-value
کاهش	۱۳/۲۶	۰/۰۰۴
افزایش	۹/۶۰	

همانطور که در نتایج جدول ۷ مشاهده می‌شود، میانگین ارزش مبادلات بعد از اصلاح استاندارد حدود ۵۰٪ کاهش یافته است که این موضوع را می‌توان در میانگین رتبه اختصاص یافته به موارد کاهش یافته و افزایش یافته در ارزش مبادلات سهام نیز مشاهده نمود. از مقایسه P-value آزمون ویلکاکسون که کوچکتر از شاخص ۰/۰۵ می‌باشد، می‌توان گفت که از لحاظ آماری اختلاف معنی‌داری بین ارزش-مبادلات سهام ۳۰ روز قبل و ۳۰ روز بعد از اصلاح استاندارد وجود دارد. به عبارت دیگر می‌توان با اطمینان ۹۵٪ چنین بیان نمود که: «در شرکت‌های مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی‌های ارزی به حساب دارایی‌ها، ارزش مبادلات سهام ۳۰ روز بعد از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ نسبت به ۳۰ روز قبل کاهش معنی‌داری داشته است».

● مقایسه ارزش مبادلات سهام در ۵۰ روز قبل و بعد

جدول ۸: نتیجه آزمون ویلکاکسون متغیر ارزش مبادلات سهام در ۵۰ روز قبل و بعد

ارزش مبادلات سهام	میانگین (ریال)	انحراف معیار (ریال)
۵۰ روز قبل	۱۳،۱۸۳،۴۶۰،۱۳۵	۴۴،۴۴۱،۹۲۲،۹۷۳
۵۰ روز بعد	۹،۳۵۲،۹۲۶،۴۰۵	۲۹،۰۴۹،۴۲۳،۳۱۰

نتایج آزمون ویلکاکسون

میانگین رتبه	آماره آزمون	P-value
کاهش	۱۳/۵۰	۰/۰۵۹
افزایش	۱۰/۵۰	

همانطور که در نتایج جدول ۸ مشاهده می‌شود، میانگین ارزش مبادلات ۵۰ روز بعد از اصلاح استاندارد کاهش چشمگیری نسبت به ۵۰ روز قبل داشته است، این موضوع را می‌توان در میانگین رتبه اختصاص یافته به موارد کاهش یافته و افزایش یافته در ارزش مبادلات سهام نیز مشاهده نمود اما از لحاظ آماری این تفاوت آنقدر نبوده است که از لحاظ آماری معنی‌دار باشد زیرا از مقایسه P-value آزمون ویلکاکسون که بزرگتر از شاخص ۰/۰۵ می‌باشد نمی‌توان چنین نتیجه‌ای گرفت. لذا می‌توان با اطمینان ۹۵٪ چنین گفت که: «در شرکت‌های مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی‌های ارزی به حساب دارایی‌ها، ارزش مبادلات سهام ۵۰ روز بعد از اصلاح استاندارد ۱۶ نسبت به ۵۰ روز قبل کاهش یا افزایش معنی‌داری نداشته است».

آزمون فرضیه دوم

فرضیه دوم تحقیق حاضر بدین شرح است، « بعد از اصلاح استاندارد حسابداری " آثار تغییر در نرخ ارز"، حجم مبادلات سهام شرکت‌های مشمول احتساب زیان بدهی‌های ارزی به حساب دارایی‌ها، کاهش یافته است.»، برای یافتن صحت و سقم این فرضیه نیز مشابه فرضیه اول تحقیق لازم است که تفاوت‌های حجم مبادلات سهام را در بازه‌های مشخص ۳، ۷، ۱۴، ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز قبل و بعد از اصلاح استاندارد مورد بررسی قرار دهیم:

- مقایسه حجم مبادلات سهام در ۳ روز قبل و بعد

جدول ۹: نتیجه آزمون ویلکاکسون متغیر حجم مبادلات سهام در ۳ روز قبل و بعد

انحراف معیار (سهام)		میانگین (سهام)		حجم مبادلات سهام	
۲،۵۵۰،۷۵۹		۱،۱۰۲،۶۷۶		۳ روز قبل	
۲،۳۸۰،۱۶۰		۱،۳۰۸،۰۶۴		۳ روز بعد	
نتایج آزمون ویلکاکسون					
P-value		آماره آزمون		میانگین رتبه	
۰/۳۷۶		-۰/۸۸۶		۱۳/۲۲	کاهش
				۱۲/۰۷	افزایش

در نتایج جدول ۹، از لحاظ شهودی می‌توان مشاهده نمود که میانگین رتبه اختصاص یافته به موارد کاهش یافته و افزایش یافته در حجم مبادلات سهام یکسان هستند. از مقایسه P-value آزمون ویلکاکسون که بزرگتر از شاخص ۰/۰۵ می‌باشد نیز می‌توان چنین بیان نمود که از لحاظ آماری اختلاف معنی‌داری بین حجم مبادلات سهام ۳ روز قبل و ۳ روز بعد از اصلاح استاندارد وجود ندارد. به عبارت دیگر می‌توان با اطمینان ۹۵٪ چنین بیان نمود که: «در شرکت‌های مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی‌های ارزی به حساب دارایی‌ها، حجم مبادلات سهام ۳ روز بعد از اصلاح استاندارد ۱۶ نسبت به ۳ روز قبل کاهش یا افزایش معنی‌داری ندارد».

- مقایسه حجم مبادلات سهام در ۷ روز قبل و بعد

جدول ۱۰: نتیجه آزمون ویلکاکسون متغیر حجم مبادلات سهام در ۷ روز قبل و بعد

انحراف معیار (سهام)		میانگین (سهام)		حجم مبادلات سهام	
۳،۳۷۴،۹۷۶		۱،۴۷۷،۴۲۸		۷ روز قبل	
۱،۹۰۳،۲۷۰		۱،۲۱۸،۲۵۹		۷ روز بعد	
نتایج آزمون ویلکاکسون					

میانگین رتبه	آماره آزمون	P-value
کاهش	-۰/۱۴۳	۰/۸۸۶
افزایش		

همانطور که در نتایج جدول ۱۰ مشاهده می‌شود، میانگین رتبه اختصاص یافته به موارد کاهش یافته و افزایش یافته در حجم مبادلات سهام یکسان هستند. از مقایسه P-value آزمون ویلکاکسون که بزرگتر از شاخص ۰/۰۵ می‌باشد نیز می‌توان چنین بیان نمود که از لحاظ آماری اختلاف معنی‌داری بین حجم مبادلات سهام ۷ روز قبل و ۷ روز بعد از اصلاح استاندارد وجود ندارد. به عبارت دیگر می‌توان با اطمینان ۹۵٪ چنین بیان نمود که «در شرکت‌های مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی‌های ارزی به حساب دارایی‌ها، حجم مبادلات سهام ۷ روز بعد از اصلاح استاندارد شماره ۱۶ نسبت به ۷ روز قبل کاهش یا افزایش معنی‌داری نداشته است».

● مقایسه حجم مبادلات سهام در ۱۴ روز قبل و بعد

جدول ۱۱: نتیجه آزمون ویلکاکسون متغیر حجم مبادلات سهام در ۱۴ روز قبل و بعد

حجم مبادلات سهام	میانگین (سهام)	انحراف معیار (سهام)
۱۴ روز قبل	۱،۵۴۰،۵۵۴	۳،۲۳۱،۶۸۰
۱۴ روز بعد	۱،۰۰۸،۴۸۴	۱،۶۶۷،۵۵۸

نتایج آزمون ویلکاکسون

میانگین رتبه	آماره آزمون	P-value
کاهش	-۱/۶۲۹	۰/۱۰۳
افزایش		

در نتایج جدول ۱۱، از لحاظ شهودی می‌توان مشاهده نمود که میانگین حجم مبادلات در ۱۴ روز بعد به مراتب کاهش یافته است که این وضعیت را می‌توان در میانگین رتبه محاسبه شده در آزمون ویلکاکسون را نیز می‌توان مشاهده نمود اما با توجه به P-value آزمون ویلکاکسون که بزرگتر از شاخص ۰/۰۵ می‌باشد می‌توان چنین بیان نمود که این کاهش آنقدر زیاد نبوده است که بتوان از لحاظ آماری این اختلاف را معنی‌دار دانست. بر اساس این نتایج می‌توان با اطمینان ۹۵٪ چنین بیان نمود که «در شرکت‌های مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی‌های ارزی به حساب دارایی‌ها، حجم مبادلات سهام ۱۴ روز بعد از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ نسبت به ۱۴ روز قبل کاهش یا افزایش معنی‌داری نداشته است».

● مقایسه حجم مبادلات سهام در ۲۱ روز قبل و بعد

جدول ۱۲: نتیجه آزمون ویلکاکسون متغیر حجم مبادلات سهام در ۲۱ روز قبل و بعد

انحراف معیار (سهام)	میانگین (سهام)	حجم مبادلات سهام	
۲,۸۹۷,۳۰۶	۱,۴۶۹,۳۳۴	۲۱ روز قبل	
۱,۵۲۸,۵۸۸	۹۱۳,۲۲۶	۲۱ روز بعد	
نتایج آزمون ویلکاکسون			
P-value	آماره آزمون	میانگین رتبه	
۰/۰۰۱	-۳/۴۰۰	۱۲/۸۱	کاهش
		۱۰/۳۳	افزایش

همانطور که در نتایج جدول ۱۲ مشاهده می‌شود، میانگین رتبه اختصاص یافته به موارد کاهش یافته به مراتب بیشتر از میانگین رتبه موارد افزایش یافته در حجم مبادلات سهام است. این تفاوت را می‌توان در مقدار میانگین این متغیر نیز مشاهده نمود که از مقدار حدود ۱/۵ میلیون سهم به مقدار ۹۰۰ هزار سهم تنزل یافته است. از مقایسه P-value آزمون ویلکاکسون که کوچکتر از شاخص ۰/۰۵ می‌باشد نیز می‌توان چنین بیان نمود که از لحاظ آماری اختلاف معنی‌داری بین حجم مبادلات سهام ۲۱ روز قبل و ۲۱ روز بعد از اصلاح استاندارد بوجود آمده است. به عبارت دیگر می‌توان با اطمینان ۹۵٪ چنین بیان نمود که «در شرکت‌های مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی‌های ارزی به حساب دارایی‌ها، حجم مبادلات سهام ۲۱ روز بعد از اصلاح استاندارد "اثر تغییر در نرخ ارز" نسبت به ۲۱ روز قبل کاهش معنی‌داری داشته است».

- مقایسه حجم مبادلات سهام در ۳۰ روز قبل و بعد

جدول ۱۳: نتیجه آزمون ویلکاکسون متغیر حجم مبادلات سهام در ۳۰ روز قبل و بعد

انحراف معیار (سهام)	میانگین (سهام)	حجم مبادلات سهام	
۳,۲۷۹,۸۹۴	۱,۷۱۵,۸۲۶	۳۰ روز قبل	
۱,۵۸۶,۸۵۹	۹۳۷,۴۴۰	۳۰ روز بعد	
نتایج آزمون ویلکاکسون			
P-value	آماره آزمون	میانگین رتبه	
۰/۰۰۱	-۳/۴۰۰	۱۲/۸۱	کاهش
		۱۰/۳۳	افزایش

همانطور که در نتایج جدول ۱۳ مشاهده می‌شود، میانگین حجم مبادلات بعد از اصلاح استاندارد بسیار کاهش یافته است که این موضوع را می‌توان در میانگین رتبه اختصاص یافته به موارد کاهش یافته و افزایش یافته در حجم مبادلات سهام نیز مشاهده نمود. از مقایسه P-value آزمون ویلکاکسون که کوچکتر از شاخص ۰/۰۵ می‌باشد نیز می‌توان گفت که از لحاظ آماری اختلاف معنی‌داری بین حجم مبادلات سهام ۳۰ روز قبل و ۳۰ روز بعد از اصلاح استاندارد وجود دارد. به عبارت دیگر می‌توان با اطمینان ۹۵٪ چنین بیان نمود که «در شرکت‌های مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی‌های ارزی به حساب دارایی‌ها، حجم مبادلات سهام ۳۰ روز بعد از اصلاح استاندارد "آثار تغییر در نرخ ارز" نسبت به ۳۰ روز قبل کاهش معنی‌داری داشته است»

● مقایسه حجم مبادلات سهام در ۵۰ روز قبل و بعد

جدول ۱۴: نتیجه آزمون ویلکاکسون متغیر حجم مبادلات سهام در ۵۰ روز قبل و بعد

انحراف معیار (سهام)	میانگین (سهام)	حجم مبادلات سهام	
۴,۶۶۳,۶۶۷	۱,۹۰۱,۶۲۱	۵۰ روز قبل	
۲,۴۱۶,۶۳۴	۱,۱۸۴,۳۲۴	۵۰ روز بعد	
نتایج آزمون ویلکاکسون			
P-value	آماره آزمون	میانگین رتبه	
۰/۰۱۰	-۲/۵۷۱	۱۲/۶۳	کاهش
		۱۲/۰۰	افزایش

همانطور که در نتایج جدول ۱۴ مشاهده می‌شود، میانگین حجم مبادلات ۵۰ روز بعد از اصلاح استاندارد کاهش چشمگیری نسبت به ۵۰ روز قبل داشته است، این موضوع را می‌توان در میانگین رتبه اختصاص یافته به موارد کاهش یافته و افزایش یافته در حجم مبادلات سهام نیز مشاهده نمود. از لحاظ آماری نیز این تفاوت آنقدر زیاد بوده است که بتوان آن را معنی‌دار محسوب کرد زیرا از مقایسه P-value آزمون ویلکاکسون که کوچکتر از شاخص ۰/۰۵ می‌باشد می‌توان چنین نتیجه‌ای گرفت. حال بر اساس این نتایج می‌توان با اطمینان ۹۵٪ اینگونه بیان نمود که «در شرکت‌های مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی‌های ارزی به حساب دارایی‌ها، حجم مبادلات سهام ۵۰ روز بعد از اصلاح استاندارد "آثار تغییر در نرخ ارز" نسبت به ۵۰ روز قبل کاهش معنی‌داری داشته است».

نتایج آزمون فرضیه ها

جدول ۱۵: خلاصه نتایج آزمون ویلکاکسون فرضیه ها

نتیجه آزمون	P-value	آماره آزمون	بازه زمانی (قبل و بعد)	فرضیه
رد	۰/۴۵۸	-۰/۷۴۳	۳ روز	فرضیه اول: بعد از اصلاح استاندارد حسابداری "آثار تغییر در نرخ ارز"، ارزش مبادلات سهام شرکت‌های مشمول احتساب زیان بدهی های ارزی به حساب دارایی‌ها، کاهش یافته است.
رد	۰/۷۵۳	-۰/۳۱۴	۷ روز	
رد	۰/۸۶۴	-۰/۱۷۱	۱۴ روز	
تایید	۰/۰۰۱	-۳/۲۵۷	۲۱ روز	
تایید	۰/۰۰۴	-۲/۹۱۴	۳۰ روز	
رد	۰/۰۵۹	-۱/۸۸۶	۵۰ روز	فرضیه دوم: بعد از اصلاح استاندارد حسابداری "آثار تغییر در نرخ ارز"، حجم مبادلات سهام شرکت‌های مشمول احتساب زیان بدهی های ارزی به حساب دارایی‌ها، کاهش یافته است.
رد	۰/۳۷۶	-۰/۸۸۶	۳ روز	
رد	۰/۸۸۶	-۰/۱۴۳	۷ روز	
رد	۰/۱۰۳	-۱/۶۲۹	۱۴ روز	
تایید	۰/۰۰۱	-۳/۴۰۰	۲۱ روز	
تایید	۰/۰۰۱	-۳/۴۰۰	۳۰ روز	تایید
تایید	۰/۰۱۰	-۲/۵۷۱	۵۰ روز	

نتایج و تجزیه و تحلیل آن‌ها

نتایج حاصله از اجرای روش‌های آماری جهت آزمون فرضیه های پژوهش حاضر، حاکی از این است که در شرکت‌های مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی‌های ارزی به بهای تمام شده دارایی‌ها، ارزش و حجم مبادلات سهام در بازه های ۳، ۷ و ۱۴ روز بعد از اصلاح استاندارد حسابداری "آثار تغییر در نرخ ارز" نسبت به قبل تغییر معنا داری نداشته اند. حصول نتیجه مذکور و وجود کاهش معنی دار در بازه های بیشتر از ۱۴ روز نشان‌دهنده این است که سرمایه گذاران تا بازه ۱۴ روز پس از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ اطلاعی از اصلاح استاندارد نداشته اند یا تحلیل تاثیرات اعمال استاندارد اصلاحی بر شرایط شرکت، به صورت فراگیر مورد توجه سرمایه گذاران قرار نگرفته است که این امر ناشی از عدم افشا سازی شرکت‌های بورسی دارای تسهیلات ارزی در خصوص شمول یا عدم شمول اجرای استاندارد اصلاحی می‌باشد و در وهله دوم این امر می تواند ناشی از عدم اطلاع‌رسانی جامع، در خصوص اصلاح استاندارد و ارائه تحلیل تاثیرات آن بر شرکت‌های مشمول اجرا باشد.

نتایج فرضیه اول تحقیق بیانگر این است که در بازه های زمانی ۲۱ و ۳۰ روز پس از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶، کاهش معنی داری در ارزش مبادلات سهام شرکت‌های مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی‌های ارزی به حساب دارایی‌ها رخ داده است، بخش عمده این کاهش ارزش، ناشی از کاهش حجم مبادلات سهام است و بخش دیگر آن، با توجه به اینکه درصد کاهش ارزش مبادلات بیشتر از درصد کاهش حجم مبادلات می باشد، مربوط به کاهش قیمت‌سهام شرکت‌ها می باشد. این امر حاکی این است که سهامداران و سرمایه گذاران اعمال مفاد استاندارد اصلاحی شماره ۱۶ را برای این گونه

شرکت‌ها مثبت تلقی ننموده‌اند و در این راستا سرمایه‌گذاران بالقوه از خرید سهم خودداری نموده و موجب کاهش حجم مبادلات گردیده و عرضه بیش از تقاضا سهامداران نیز موجب کاهش قیمت سهام گردیده است. شایان ذکر است در بازه‌ی ۵۰ روزه بعد از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶، علی‌رغم کاهش میانگین ارزش مبادلات و فزونی رتبه اختصاص داده شده به موارد کاهش یافته نسبت به رتبه موارد افزایش یافته ارزش مبادلات سهام، کاهش معنی‌داری در ارزش مبادلات سهام شرکت‌های مشمول احتساب زیان تسعیر بدهی‌های ارزی به حساب دارایی‌ها، با $P\text{-value}$ ۰/۰۵۹ بصورت ضعیف رد شده است، که طبق بررسی‌های انجام شده و با توجه به اینکه ارزش مبادلات، تابعی از حجم مبادلات و قیمت سهام می‌باشد، رد معنی‌داری این فرضیه در بازه مزبور، ناشی از افزایش قیمت سهام و بواسطه اعلام پیش‌بینی درآمد هر سهم سال مالی آتی شرکت‌ها و یا ارائه گزارشات سه ماهه عملکرد سال مالی جاری شرکت‌ها رخ داده است.

همچنین، یافته‌های فرضیه دوم پژوهش در بازه‌های زمانی ۲۱، ۳۰ و ۵۰ روز پس از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶، حاکی از این است که حجم مبادلات سهام شرکت‌های مذکور، کاهش معنی‌داری یافته است، نتایج فوق تایید کننده این است که سرمایه‌گذاران افزایش سود سال جاری را خبر مثبتی برای بازار سهام این‌گونه شرکت‌ها تلقی ننموده‌اند و به دلایلی اعم از هموار سازی سود و کاهش نقدینگی در سال‌های آتی، سرمایه‌گذاران بالقوه از تحصیل سهام شرکت‌های مزبور خودداری و سهامداران شرکت نسبت به فروش آن اقدام نموده‌اند.

محدودیت‌های پژوهش

۱. شرکت‌هایی که دارای تسهیلات مالی ارزی بودند اما در صورت‌های مالی خود، اجرای اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ و اعمال زیان تسعیر ارز به حساب بهای تمام شده دارایی‌ها را افشا نموده بودند، از نمونه‌ها حذف شدند.
۲. شرکت‌هایی که بعد از اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ (تاریخ ۱۳۹۲/۰۵/۱۶) در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده بودند، از نمونه‌ها حذف شدند.

پیشنهادات کاربردی

پیشنهاد‌های برگرفته از پژوهش:

با توجه بررسی و نتایج بدست آمده در پژوهش حاضر پیشنهاد می‌گردد: سازمان حسابرسی مطابق با فرآیندهای پیش‌بینی شده برای تدوین استانداردهای حسابداری ایران، پیش‌نویس اصلاح استانداردهای حسابداری را نیز قبل از تصویب نهایی، جهت نظر خواهی عمومی و بالاخص صاحب‌نظران مربوط، انتشار و ارسال نماید، تا اینکه در خصوص روش‌های جایگزینی برای حل مشکل مزبور از قبیل اجازه تجدید ارزیابی دارایی‌ها و غیره، طرح و مورد بررسی قرار می‌گرفت و یا حداقل اینکه ابهامات اجرای استاندارد اصلاحی که در قالب برگ پاسخ به پرسش‌های فنی انتشار یافته است در متن استاندارد گنجانده می‌شد.

بر همگان واضح و مبرهن است که استانداردهای حسابداری تعیین‌کننده ضوابط فرآیند شناخت درآمد و گزارشگری مالی واحدهای اقتصادی است، این در حالی است که شرکت‌های بورسی مشمول اجرای ضوابط اصلاح استاندارد شماره ۱۶، پس از اصلاح استاندارد هیچگونه افشاسازی در خصوص تاثیر اصلاح استاندارد بر سود و زیان دوره مالی جاری خود نداشته‌اند و سازمان بورس و اوراق بهادار تهران نیز آن‌ها

را به این امر ارشاد نموده است. لذا پیشنهاد می گردد سازمان بورس و اوراق بهادار به عنوان متولی نظارت بر ناشران بورسی بمنظور کمک به تصمیم سازی صحیح سرمایه گذاران بالقوه و بالفعل همانند رصد تغییرات در بازار فروش و نهاده‌های تولید شرکت‌های بورسی، به تغییرات در استانداردهای حسابداری و تاثیر آن بر گزارشگری مالی شرکت‌های بورسی توجه بیش از پیش داشته باشد.

پیشنهاد برای پژوهش های آینده:

موارد زیر جهت پژوهش های آتی پیشنهاد می شود:

بررسی تاثیر اصلاح استاندارد حسابداری شماره ۱۶ " آثار تغییر در نرخ ارز" بر ارزش و حجم مبادلات شرکت‌های دارای تسهیلات مالی ارزی و فاقد شرایط اجرای اصلاح استاندارد ۱۶. بررسی تاثیر تجدیدنظر سایر استانداردهای حسابداری بر ارزش و حجم مبادلات شرکت‌ها.

فهرست منابع

۱. قربانی، محمود، و شعبانی، کیوان، (۱۳۹۳)، "ارزش محتوایی استانداردهای حسابداری در بورس اوراق بهادار تهران"، **دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت**، سال سوم، شماره نهم، صص: ۱۳۵-۱۴۶.
۲. سیرانی، محمد و سلطان آبادی، احمد، (۱۳۹۲)، "رابطه بین ویژگی های شرکت و میزان رعایت استانداردهای حسابداری در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، **مطالعات حسابداری و حسابرسی**، انجمن حسابداری ایران، سال دوم، شماره ششم، صص: ۵۷-۷۹.
۳. مجتهدزاده، ویدا، مددی‌نعمتی، فاطمه، (۱۳۸۴)، "بررسی میزان اهمیت و اثربخشی استانداردهای حسابداری از دیدگاه حسابرسان مستقل"، **علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز**، شماره ۴۳، صص ۱۱۵-۱۳۱.
۴. مشایخ، شهناز، امینی، زهره، (۱۳۸۹)، "اثر بکارگیری استانداردهای حسابداری بر کیفیت حسابداری"، **تحقیقات حسابداری و حسابرسی**، انجمن حسابداری ایران، شماره ۸، صص: ۸۵-۱۰۳.
۵. مهدوی، غلامحسین، کارجوی رافع، نریمان، (۱۳۸۴)، "تاثیر استانداردهای حسابداری بر کیفیت اظهارنظر حسابرسان مستقل"، **علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز**، دوره ۲۲، شماره ۲، صص ۱۳۲.
۶. همتی، حسن، پرتوی، ناصر، ابراهیمی رومنجان، مجتبی، (۱۳۹۵)، "استانداردهای حسابداری و اقتصاد استانداردها"، **دانش و پژوهش حسابداری**، انجمن حسابداری ایران، شماره ۴۶، صص: ۱-۲۱.
7. Christensen, H. and Lee, E. and Walker, M. and Zeng, C., (2015), "Incentives or Standards: What Determines Accounting Quality Changes around IFRS Adoption?", **European Accounting Review**, Vol. 24, No. 1, PP:31-61.
8. Lili and Zvliv F. Hv., (1998), "Responses of the Stock Market to Macroeconomic Announcements across Economic States IMF", Working Paper (93-97).
9. Onalo, U., and Lizam, M., and Kaseri, A., and Usman, T., (2015), "The Effects of Changes in Accounting Standards on Value Relevance of Financial Statement Information of Malaysia and Nigeria Banks", **International Journal of Business, Economics and Management**, Vol. 2, No. 5, pp: 135-156.

The Effect of Amendment of Accounting Standard No. 16 (the Effects of Changes in Exchange Rates) on the Value and Volume of Companies Stock Exchanges

Mahdi Filsaraei¹©

Department of accounting, Islamic Azad University of Bojnourd, Iran

Ali Naghizadeh²

M.A. in accounting, Islamic Azad University of neyshabur, Iran

(Received: 30 July 2017; Accepted: 19 December 2017)

In mid-1391, sanctions and reduced foreign exchange earnings from oil exports, government regulation of the currency market and exchange rates exchange got impossible and alternative exchange rate was replaced with reference exchange rate, Followed by, Rials Equivalent of corporate foreign exchange facilities Multi-fold increased and This difference should be accounted in the foreign currency loss for that period. In this regard, the Audit Organization in August 1392 by amending the Accounting Standard no.16 with the terms of position gave the license of transferring foreign losses in the foreign currency financing facilities granted to the cost of the assets created. This study investigated that investors, by applying the amended standard, consider reporting increased profits are regarded as good news in the market or consider it as income smoothing that predicting firms Lack of future cash and is not a positive signal. Therefore, the mean percentage change in stock value and volume of firms in the sample before and after the amendment of the accounting standard No. 16 and performing Non-parametric Wilcoxon rank test, was found: At intervals of 21 and 30 days, the value of stock transactions after the modified standard "The effects of changes in exchange rates" has decreased than before and at intervals of 21, 30 and 50 days, the volume of stock transactions after the modified standard "The effects of changes in exchange rates" has decreased than before.

Keywords: The Volume of Stock Exchanges, The Value of the Stock Exchanges, Investors' Behavior, The Effects of Changes in the Standard.

¹ filsaraei@yahoo.com (Corresponding Author)

² ali.naghizadeh@gmail.com